

Poznámky k hnízdni bionomii vlaštovky obecné (Hirundo rustica L.)

Jiří Zajíc, Hradec Králové

Během několikaletého sledování hnízdění vlaštovek obecných v okrese Hradec Králové jsem se setkal s několika zajímavostmi.

Umístění hnízda

Hnízda bývají umístěna i na vratkých pohyblivých podložkách, např. na olejové lampičce (Rusek 1984), nebo na modelu letadla, zavěšeném u stropu (Pamětník n. C. 1982, 1983). Okraj tohoto hnízda byl na jedné straně zvyšován, neboť s jeho zvětšující se hmotností se naklánělo na stranu a hrozilo vypadnutí obsahu (vejce, pull.). Na jaře 1983 jsem našel použité hnízdo mezi Rusekem a Pileticemi pod mostkem z profilovaného betonu přes Piletický potok (viz obr. 1). Hnízdo bylo v dubnu 1983 necelý 1 m nad hladinou potoka. Při zvednutí vodní hladiny (při tání a po deštích) mohla voda dosahovat až téměř ke hnízdu.

Snůška

Dne 17. 6. 1982 jsem kontroloval v Hradci Králové hnízdo se 7 vejci. Jednalo se o opuštěnou snůšku. V 5 vejcích byla normálně vyvíjená embrya uhynulá asi 3-4 dny před líhnutím, 2 vejce byla neoplozená. HUDEC et al. (1983) uvádí z 686 československých snůšek 7 vajec pouze ve třech případech.

Krmení

Při uzavírání místnosti, ve které se nalézala hnízda prolézaly dospělé vlaštovky úzkou štěrbinou pode dveřmi a pokračovaly v krmení se stejnou intenzitou (Hradec Králové 1982).

Hnízdni ztráty

Byly potvrzeny všeobecně známé příčiny, jako chladné a deštivé počasí, kdy hynula pull. podchlazením především na těch hnízdech, kde nemohla plně uplatnit kolektivní ochranu před chladem (hnízda s 1-2 pull.). Úhyn příslušného jedince byl signalizován 1-2 dny předem postupujícím poklesem tělesné teploty. Při nepříznivých klimatických podmínkách byl příčinou ztrát zřejmě i nedostatek potravy. Mláďata hynula také při silném napadení hmyzem (Stenopteryx hirundinis). U hnízd, používaných po více let, u kterých

byl přistavován okraj, docházelo někdy k jeho odlomení v důsledku menší soudržnosti s původním hnízdem a k vypadnutí větších mláďat (asi desetidenních i starších), která se při krmení a vyprazdňování pohybují na okraji hnízda.

Délka vyvedení

Mláďata se vrací i po vyvedení na hnízdo k nocování, a to i na jiné hnízdo, než ze kterého byla vyvedena. Nocují takto až do září (Hradec Králové 19. 9. 1980) místo obvyklého způsobu přespávání v rákosinách. Jedná se zejména o mladé ptáky z pozdějších srpnových hnízdění, kteří tímto způsobem nocují do stáří 35 - 40 dnů.

Kroužkováním jsem zjistil další zajímavost. Mladé staré asi pět týdnů zahřívalo za chladného počasí na jiném hnízde tři asi třináctidenní pull. a bylo dospělými ptáky společně s nimi krmeno (Hradec Králové 1. 9. 1980).

Literatura:

Hudec, K. et al., 1983: Fauna ČSSR - Ptáci III/1. Academia, Praha

Obr. 1. Umístění hnízda vlaštovky obecné (Hirundo rustica L.) pod mostkem

